

*In nescientia et caritate
salus.*

*A bello, peste, fame et
servitudine, libera nos.*

Jean Verstraeten

*2540 Hove (Belgium) oktober 2008
Vredestraat 65*

☎ + 32.(0)3.4557763

e-mail: verstraeten.jean@belgacom.net

“DE MALAISE VAN DE MULTICULTURALITEIT”, door Wim Van Rooy

Toen ik dit boek opensloeg, herkende ik terstond de welversneden pen van de Meester. Hier spreekt een doorgewinterd neerlandicus, een rijkelijk veel omvattende geest, een duizelingwekkend belezen man.

Wat vermag ik te zeggen over dit werk? Aan een heuse boekbespreking kan ik me niet wagen. Ik moet me beperken tot enkele flitsen.

Het totalitaire karakter van de islam

De islam vertoont een totalitair karakter. Ook andere godsdiensten doen dat. “Geen heil buiten onze kerk,” luidt het bijvoorbeeld in de eeuwige stad.

De islam valt wel op door zijn bijzonder gewelddadige denkbeelden. De Koran staat er bol van. Het roept afkeer op. Maar ook het Oude Testament doet dat goeddeels. Alleen bevat dit laatste evenzo veel passages van beter allooi. Denk aan de citaten eruit die men vindt in katholieke missalen van vroeger. Bovendien komen er niet weinig literaire hoogstandjes in voor. In de Koran zoeken we die tevergeefs.

De islam, juist op leerstellige gronden, kende aan joden en christenen een zeker bestaansrecht toe. Op diezelfde gronden deed het dat niet aan bijvoorbeeld de aanhangers van het hindoeïsme en het boeddhisme. Die roeide het in beginsel uit.

Hoe dan ook, het mohammedaanse geloof vormt sinds vijftien eeuwen een bestendig gegeven in de geschiedenis. Nieuw is de massale inwijking van islamieten in Westerse landen. Was dit soort gelovigen niet hoger opgelopen dan tot twee à vijf procent van de bevolking, een en ander had de grenzen van het assimileerbare niet overschreden, mijns inziens. Dat geldt niet meer wanneer, zoals bijvoorbeeld in de Brusselse regio, de aanhangers van de Profeet zowat tot de grootste groep onder de godsdienstbeoefenaars uitgroeiden. Of nog, wanneer op school veertig procent van de leerlingen uit islamitische gezinnen stammen en thuis een andere taal spreken dan die van de onderwijsinrichting.

Officieel loochende men het probleem of men onderkende het toch te weinig. **Maar konden ingrepen op voluntaristische grondslag veel verhelpen? Of ging en gaat het om een historisch gebeuren, een macht der dingen waartegen niet veel te ondernemen viel of valt? Zeker blijft dat**

men in “rijke” landen”, na de tweede wereldoorlog, “gastarbeiders” invoerde uit Polen en Italië, dan uit Spanje en Portugal, en uiteindelijk ook uit de mohammedaanse wereld. Dat laatste nog vóór 1970 : het beruchte opschrift “Interdit aux Nord-Africains” dagteekent van omstreeks die tijd. Ook voordien trouwens kon ik vaststellen op welke odieuze wijze bijvoorbeeld Algerijnen in Frankrijk zich geweerd zagen.

Wat er ook van zij, na de crisis van 1973/1974 ging men officieel over tot migratiestop. Alleen, wat zagen we werkelijk gebeuren? Er tekende zich een omgekeerde evenredigheid af tussen wat men wilde en de feitelijke ontwikkeling! De grote massa inwijkelingen kwam naar hier nadat er theoretisch geen inwijking meer plaatsvond -- zo begreep ik het toch altijd...

Hoe dat kon gebeuren? Ik weet het niet. Toch kan ik niet genoeg beklemtonen dat de islam ons niet meteen naar onvoorstelbare rampen voert, zoals overlevingskwesties dat doen : bewapening, wapenwedloop, teloorgang van de leefwereld, honger en armoede, overbevolking, het uitgeput raken van niet-hernieuwbare energiebronnen. Daarbij herinner ik er even aan dat ik bij “bewapening” en “wapenwedloop” ook denk aan de ontwikkeling van zogenaamd niet-letale wapens, met name aan die waarmee men op afstand mensen beoogt te manipuleren en waarmee men hun leven tot een hel maakt. Want ja, **met zulke wapens creëert men al sedert decennia onzichtbare concentratie- en folterkampen in onze landen. Maar de trendigentsia wil het niet horen. Zij volhardt in gemakzuchtig negationisme of in opzettelijk ignoreren.**

“Spiritus ubi vult spirat.”

Wim stelt bijvoorbeeld Al-Gazali nogal voor als een irrationele fantast. Alleen, deze mysticus beschikte toch over een briljante geest. In Eva De Vitrays Anthologie du Soufisme, uitgegeven door Sindbad, op pagina 337, vind ik over hem bijvoorbeeld het volgende :

“Né à Tous en 450/1058, l’un des plus grands penseurs de l’Islam et des grands philosophes, surnommé ‘ l’épreuve de l’Islam’. (...) Il étudia le soufisme à Nishapûr auprès d’Abû l’Ma’âli al-Juwayni , puis se rendit à la cour du Nizâm ul-Mulk et en 1091 devint professeur à la célèbre université Nizâmiyyah de Bagdad. Il écrivit alors des ouvrages consacrés au droit. Une crise religieuse le fit quitter l’enseignement pour une retraite de près de dix années. Il a laissé le récit de cette expérience dans son Munqidh min al-dhalal (Délivrance de l’erreur). Son ouvrage fondamental est « La revivication des sciences religieuses » (Ihya ‘ulum ud-dîn) dans lequel il concilie la philosophie et la théologie la plus orthodoxe avec le soufisme qu’il considère comme le seul moyen de parvenir à la certitude. Il passa la fin de sa vie dans un ‘monastère’ soufi, à Tous, sa ville natale en compagnie de quelques disciples, et mourut en 1111. Véritable encyclopédie des sciences religieuses, l’Ihya a exercé une influence inégalée sur le développement de la pensée musulmane. (...)”

Dat hij vasthield aan de orthodoxie, het mag een zekere weerzin oproepen. Maar men weet hoe mystici het onmogelijke mogelijk maken, hoe zij uit “rechtgelovige” denkbeelden het wonderlijke puren. En Al-Gazâli schreef bijvoorbeeld (aangehaald uit Eva de Vitrays bloemlezing) :

“Les connaisseurs d’Allah s’élèvent des métaphores jusqu’aux réalités, à l’instar de celui qui monte des plaines vers les montagnes; et à la fin de leur ascension ils voient, comme avec la vision directe de témoins oculaires, qu’il n’y a rien en existence qu’Allah seul, et que ‘toute chose est périssable sauf Son visage’. (Qor’ân XXVIII, 88) »

Dit, in wezen, verschilt niet van wat bijvoorbeeld Shankara (8e eeuw) in zijn aforismen schreef. (ik citeer uit Het Diadeem van Wijsheid, uitg. door Kluwen, vertaald uit het... Nederlands door mezelf ⁽¹⁾ :

“Il semble que dans le monde le bien et le mal existent. Les personnes et les objets semblent être distincts les uns des autres. Néanmoins, l’homme illuminé conçoit tout du point de vue de la non-dualité. Dans tout, il voit Brahman. C’est l’homme libéré dès cette vie.”

Maar het *vasthouden* aan een monistische conceptie ziet zich verder ook afgewezen door alle mystici. Daarom zegt bijvoorbeeld Shankara (zie Het Diadeem van Wijsheid) :

“ (...) Quand maya a été complètement écartée, il ne reste ni Dieu ni l’âme. Si on prend au roi son royaume et aux soldats leurs armes, il ne reste dès lors ni roi ni soldats.”

Mystici uit de islamitische wereld zeggen hetzelfde, bijvoorbeeld Abû Yazîd (12de eeuw?). Ik citeer uit het genoemde boek van De Vitray :

“La première fois que j’entrai à la Mecque, je vis la Ka’ba. La seconde fois, j’y entrai, et je vis le Seigneur de la Ka’ba. La troisième fois, je ne vis ni la Ka’ba ni le Seigneur de la Ka’ba.”

Steeds hetzelfde schrijft naar mijn gevoel Eckhart (zie het boek Meester Eckhart, van Benoit, uitg. door Kluwen) :

“Si je retourne au fond, à la source de la divinité, (...) là, même Dieu n’est plus.”

En natuurlijk zeggen Mahayanadenkers dat eveneens, onder anderen Nagarjuna in zijn aforismen (alweer vertaald door mezelf, uit het Engels van Th. Tscherbatsky, die het boek The Concept of Nirvana in Buddhism schreef, hetwelk werd uitgegeven door Mouton) :

“Il n’y a absolument pas de choses,
Nulle part et jamais, qui apparaissent,
Que ce soit hors d’elles-mêmes ou hors d’autre chose.

Ni d’ens ni de non-ens,
Ni d’ens-non ens,
Aucun élément ne se fait réellement jour.
Comment alors pouvons-nous nous imaginer
La possibilité qu’une cause produise ces éléments ?”

En in de islamitische wereld, zegt bijvoorbeeld Hallâj (9de eeuw) : (geput uit Eva de Vitray)

“Qui prétend affirmer l’unité de Dieu, lui donne par là même un associé.”

¹ Toevallig ligt me een Franse versie voor van een meditatieboekje dat ik in 1977 samenstelde. Ik citeer dan maar even daaruit.

Of nog zegt Hamzah Fansûrî (16e eeuw), steeds geciteerd in het boek van De Vitray :

“(…) quand la vague et la mer sont une, il n’y a pas de ‘rencontre’ ni de ‘vision’. C’est là ce que signifie l’expression ‘Quand la pauvreté est parfaite, c’est Dieu en vérité’ et ‘Celui qui se trouve dans l’état de pauvreté n’a pas besoin de Dieu’.”

Hadewijch II verwoordde dit op haar eigen, meer passievolle wijze (geput uit het boek Hadewych d’Anvers, uitgegeven door Seuil in 1954) :

“Libres de tout mode, (Ik krijg de spaties niet weg : ik weet niet waarom =J.V.)

Etrangers à toute image :

Telle vie mènent ici-bas
Les pauvres d’esprit.

Ce n’est point tout de s’exiler,

De mendier son pain et le reste :

Les pauvres d’esprit doivent être sans idées

Dans la vaste simplicité,
Qui n’a ni fin ni commencement,
Ni forme, ni mode, ni raison, ni sens,
Ni opinion, ni pensée, ni intention, ni science :

Qui est sans orbe et sans limite.

C’est cette simplicité déserte et sauvage
Qu’habitent dans l’unité les pauvres d’esprit. (...) “

In ietwat minder machtige woorden drukt Eric Van Ruysbeeck (vertaald door mij) hetzelfde uit :

54e gedicht uit “Een klein Thomasevangelie”: (uitg. door Ankh-Hermes)

“Pauvreté (...)
déchargé de désirs
déchargé d’égocité
déchargé de la pauvreté même
de vide
de savoir
(...)”

Maar terugkomend op de mohammedaanse orthodoxie, vermeld ik nog dat mystici uit de islamitische wereld zich even weinig fanatiek als hun collega’s uit andere beschavingen tonen. Hallâj (9e eeuw), aangehaald door Eva De Vitray, laat over een en ander geen twijfel bestaan :

“J’ai réfléchi sur les dénominations confessionnelles, faisant effort de les comprendre, et je les considère comme un principe unique à ramifications nombreuses.

Ne demande donc pas à un homme d’adopter telle ou telle dénomination confessionnelle, car cela l’écarterait du principe fondamental. (...)”

Hallâj, zoals bekend, zag zich veroordeeld tot de kruisdood. Maar hij stond niet alleen in de mohammedaanse wereld. Vier eeuwen later verkondigde ook de Pers Rumî (zie De Vitray) :

“Il existe bien des chemins de recherche, mais la recherche est toujours la même. Ne vois-tu pas que les chemins qui conduisent à La Mecque sont divers, l’un venant de Byzance, l’autre de Syrie, d’autres encore passant par la terre ou la mer ? Par conséquent, la distance de ces chemins à parcourir est chaque fois différente, mais lorsqu’ils aboutissent, les controverses, les discussions et les divergences disparaissent. (...)”

Er komen uit de islamitische beschaving dus ook heel andere dan bekrompen en gewelddadige geluiden. Rumî, als ik dat goed heb, zou wel de man zijn die de beweging van de draaiende derwisjen op gang bracht. Voor dat soort exercitiën bezit ik dan weer geen enkel gevoel. Misschien leiden zulke raar aandoende toeren tot “uittredingen”. Die zouden het schouwen van het alomvattende licht en de alomvattende liefde mogelijk maken. Daarover berichten eveneens helderzienden sinds mensenheugenis, en verder ook, in het beste geval, mensen die een klinische dood ervoeren, zoals bekend. Meteen raak ik hiermee de kwestie van leven na dit leven aan. Bestaat dit laatste? Wel, heil zie ik in het ongeborene en doodloze, dat eo ipso geen hierna- of hiervoormaals kent. Maar stelt men zich op het standpunt van geboorte en dood, dan kan men inderdaad zeggen dat er voortbestaan en vóórbestaan is – of dat er, zoals ik me vroeger vaak uitdrukte, een “postmortaal fenomenale” is. Dit kwam ik sinds 1977 te weten, zonder daarom op te houden me op niet-confessioneel, in zekere zin positivistisch standpunt te stellen.

Maar nu wijk ik af. Wat ik wilde zeggen, luidt dus : “Spiritus ubi vult spirat”. De geest ging heus niet voorbij aan de islamitische wereld. En dat men daarover modieuze gemeenplaatsen kan ten beste geven, betekent natuurlijk niet dat men Averroës, Avicenna, de universiteit van Cordoba, de samenwerking met een joods wijsgeer als Maimonides niet naar waarde dient te schatten. En ja, het intrappen van open deuren moet men niet perse veroordelen. Het strookt met de waarheid, geloof ik, dat we de windmolens van de Arabieren overnamen, of nog, en vooral, hun cijfers. Zonder die laatste hadden de wetenschappen hier nooit die vlucht kunnen nemen en was de hele technisch-industriële beschaving niet tot stand gekomen.

Lompe verering?

Leeft er werkelijk, ten aanzien van de islam, zo’n lompe verering bij de toonaangevers en bij een goed deel van de menigte? Stel dat een mohammedaanse grootheid kwam spreken in de sportpaleizen van Westerse landen. Hoeveel volk zou hij trekken? Niet veel, geloof ik. Dat ligt anders wanneer de Dalai Lama optreedt. Komt *hij* wat algemeenheden vertellen, dan raken van tevoren alle plaatsen als zoete broodjes uitverkocht en stromen de duiten rijkelijk binnen.

Vanwaar die massaberoering? En wat weet men zoal over de genoemde persoon? Beseft men bijvoorbeeld dat Zijne Heiligheids fecaliën zich in een zorgvuldige opvang mogen verheugen? Dat men die ingrediënten verwerkt tot geneeskrachtige of anderszins zegenrijke pillen? Dat men die tegen klinkende munt aan de man brengt?

Maar al wist men het, wat voor weerwerk zou dat krijgen? Waarschijnlijk geen, of toch nauwelijks. Want bevangen in een vorm van beate naïviteit, zou het publiek fluks zulke feiten verdringen. Nog een paar films van Hollywood zouden daarbij een handje kunnen toesteken.

O wee daarentegen indien men bijvoorbeeld strontjes van Monseigneur Danneels te koop ging aanbieden. Kreeg men daarvan weet, de man zou bij zijn volgende lezing geen hond in de zaal zien opduiken. Het collectieve bewustzijn, zo te zien, meet dus met twee maten en gewichten.

Toch blijft het gesjachel in stronttabletjes relatief iets... heel zindelijks. Er gaat nog veel meer schuil achter de schermen van lamaïstische sekten. Magisch-seksuele praktijken vormen er schering en inslag. Die komen neer op vernietiging door mannen van het wezen van vrouwen. In vroeger tijden zou men laatstgenoemden zelfs letterlijk ritueel hebben doodgemarteld. Verder zweelt men achter de genoemde schermen in polytheïsme, polydemonisme, necromanische praktijken en horrorkabinetten. In het geloof aan het Sjambalarijk treft men bovendien krijgsvuchtige uitroeiingzucht aan die geenszins onderdoet voor de kwalijkste *jihadistische* frenesie.

De grondlegger van het "boeddhisme" in Tibet, Padmasambhava (7^e eeuw), vereert men verder misschien wel als een soort pilaarheilige. Ten onrechte. Over hem citeer ik even het volgende uit "Der Schatten des Dalaï Lama" van V. & V. Trimondi, uitgegeven door Patmos Verlag (p. 495) :

„Schon in frühester Jugend fiel der Knabe durch Sein abnormales und gewalttätiges Wesen auf. Er erschlug ein schlafendes Baby durch einen Steinwurf und rechtfertigte diese Tat mit der Vorgabe, das Kind wäre ein bösertiger Magier geworden, der vielen Menschen in seinem späteren Leben geschadet hätte. Ausser seinem königlichen Adoptivvater Indrabhuti nahm ihm diese Argumentation keiner ab, und mehrere Personen versuchten, ihn zur Verantwortung zu ziehen. Auf Drängen eines Ministers sperrten ihn Soldaten erst einmal in einen Palast ein. Bald darauf erschien der Guru nackt auf dem Dach des Gebäudes, nur mit einem sechsfachen Knochen-schmuck bekleidet, in den Händen ein Vajra und einen Dreizack. Das Volk lief zusammen, um sich dem seltsamen Schauspiel zu ergötzen, unter ihnen einer der feindlichen Minister, seine Frau und sein Sohn. Plötzlich und ohne Vorwarnung drang der Vajra Padmasambhavas in das Hirn des Knaben und der Dreizack durchbohrte das Herz der Mutter, sodass beide sterben mussten.

Dieser zusätzliche Doppelmord brachte das Fass zum Überlaufen, und der ganze Hof verlangte jetzt, dass der Übeltäter gepfählt werde. Doch ihm gelang es erneut, nachzuweisen, die Ermordeten hätten ihr gewaltsames Ende als gerechte Strafe für ihre in früheren Leben begangenen Missetaten verdient. Man beschloss, von der Todesstrafe abzusehen und Padmasambhava zu verbannen. Da erschien eine Schar tanzender Dakinis am Himmel, die ein Wunderpferd am Halter führten. Guru Rinpoche bestieg es und entschwand durch die Lüfte. Gewalttaten werden fürderhin sein Leben kennzeichnen.

So sehr er Meister des tantrischen Eros war, so entschieden lehnte er die Heirat als Institution ab. Als Indrabhuti eine Ehefrau für ihn finden wollte, antwortete er mit dem Spruch, Weiber wären wie wilde Tiere, ohne Geist, und würden sich in eitler Weise für Göttinnen halten. Es gäbe jedoch Ausnahmen, die so versteckt seien wie eine Nadel in einem Heuhaufen, und wenn es schon sein müsse, dass er heirate, dann solle man ihm eine solche Ausnahme zuführen. Nach vielen misslungenen Präsentationen wurde endlich Bhasadhara gefunden. Mit ihr begann er seine tantrischen Praktiken, so dass die Berge erzitterten und der Sturmwind wehte.

Die Ehe hielt nicht lange. Guru Rinpoche kehrte wie der historische Buddha dem vergnüglichen Palastleben seines Adoptivvaters den Rücken und machte die indischen Verbrennungsfriedhöfe zu seinen beliebtesten Aufenthaltsorten. Dort pfl egte er zu mediteren, und dort hatte er seine ständigen Rendezvous mit grauenhaft aussehenden Hexen (Dakinis). Ein Dokument berichtet, wie er sich Kleider der Toten anzog und von deren verwesendem Fleisch ernährte.(...)"

Zo gaat het verhaal verder. In Tibet bijvoorbeeld, toen hij zijn biertje niet kon betalen, bracht hij bij wijze van vergoeding de zon twee dagen tot stilstand. Op zo'n wansmakelijke kerel gaat het lamaïstische boeddhisme terug. In de Dalaï Lama's, inbegrepen de huidige, reïncarneerde hij zich, naar verluidt...

Verder doet de mare van het vreedzame Tibet de ronde als ging het om een onomstotelijk feit. In werkelijkheid gedroeg onze soort zich in dat deel van de wereld, zoals elders, ten dele uiterst gewelddadig. Krijgsvruchtige helden als Gesar (10^e eeuw?) staan er trouwens hoog in aanzien.

Niet alleen tegenover de islam dus, ook tegenover andere godsdiensten bezit de waarheid haar rechten.

Godsdienst = volksbedrog ?

Onverminderd deel ik niet de opvatting dat alle godsdiensten alleen volksbedrog of collectieve waanzin betekenen. Krachtens zijn conditie is de mens een "animal metaphysicum", hij behoeft transcendent uitzicht. Dat bieden hem, hoe dan ook, de bestaande godsdiensten. Waarom die dan deels zo warrig en ontgoochelend uitvallen, ik weet het niet. Wel kan ik zeggen, dat aangezien de mens een religieus wezen is, hij ook in die hoedanigheid zowel van 't beste als van 't slechtste blij zal geven.

Ook van 't slechtste, zeker. Maar als men beweert dat de innerlijkheid van het religieuze steeds van onderontwikkelde menselijkheid blij geeft, dan kan ik dit niet bijtreden. De religies bevatten werkelijk een diepe boodschap. Denk ook aan de onnoemelijk rijke religieuze kunst in de katholieke wereld. En ja, juist met de Verlichting ging die aftakelen. Mozarts Ave Verum of Requiem, getoonzet in zijn sterfjaar 1791, beantwoordden nog geheel aan wat Chateaubriand "le génie du christianisme" noemde. Nadien ging het bergaf. Trad met de Verlichting dan toch een verlies aan essentie op?

Humanisme op atheïstische grondslag?

Ik koester natuurlijk alle respect voor mensen met atheïstische overtuigingen. Wel vond ik voor mij God, het Absolute, het Nirvana enzovoorts in het ding op zich, in het opzich dus, alias het niet-betrekkelijke in mijn specifieke taal. En nu valt de uitspraak "het niet-betrekkelijke bestaat niet" betekenisloos uit, zoals ik dat noem. Zij berust immers op de vergissing waarbij men het niet-betrekkelijke als een betrekkelijke denkt. Dat doet dan bijvoorbeeld ook de vraag: "Geloof je in God?". Gesteld op die manier, is zij betekenisloos. Maar wie dit niet op grond van zelfdoordachtheid begrijpt, zal makkelijk de indruk krijgen dat men haar of hem abracadabra voorschotelt.

Complotten

Islamitische complotten bestaan zeker, zoals trouwens dito van bijvoorbeeld katholieke origine. En zo verlangde de oudere Van Eeden nog de hele wereld katholiek te maken. Allerlei stromingen willen de wereld beheersen. Daarom lukt dat nog niet. Prof. Albert Grünwedel, die in het begin van vorige eeuw geestesgestoord raakte, naar verluidt toen een Tibetaanse vloek hem trof, stelde ook een lamaïstische samenzwering aan de kaak, welke hij in de Kalachakratantra bespeurde. Maar in dit geval evenzo geldt, dat zucht naar wereldheerschappij nog niet betekent, eigenlijk hoegenaamd niet betekent, dat men die metterdaad vermag te verwezenlijken. We zullen wel nooit, allemaal en helemaal, naar de pijpen van de imams, de lama's of Opus Dei hoeven te dansen.

Terrorisme

Van het terrorisme bezitten islamitische groepen toch niet het monopolie. Veel zogenaamd terrorisme zou trouwens het werk zijn van criminele klieken in geheime diensten van "noordelijke" landen. Vorige week nog kreeg ik van een zekere "Darrim" een bericht dat ik hieronder kort samenvat :

Geboren in Irak, bekwam ik later de Britse nationaliteit. Ik leef in Engeland. In augustus 2002 poogde men mij te onderwerpen aan bewustzijnsmanipulatie. Men wilde dat ik in Irak ging vechten. Ik weigerde, maakte me kwaad, kantte me tegen de in 2003 uitgebroken oorlog, verspreidde vlugschriften, nam deel aan bijeenkomsten van oorlogstegenstanders.

In juni 2003 vermoordden ze mijn oom in Irak. Ze maakten andermaal ook gebruik van bewustzijnsmanipulerende technologieën om mij ertoe te bewegen in Irak tegen de Amerikanen te gaan strijden. Ik wees dit evenzo af, ik verzette me verder tegen de oorlog.

Omstreeks januari 2004 trachtten ze van mij, steeds door bewustzijnsmanipulatie op afstand, een terrorist in Groot-Brittannië te maken. Ik verzette me daartegen, en toen, op 13 februari 2004, begonnen ze bendes op me af te sturen die me op allerlei manieren het leven tot een hel maakten. Tegelijk zette men psychotroonische wapens tegen me in (wapens die met microgolven werken of anderszins met tegen personen gerichte energieën).

Wat nu?

Hoe moet het nu met de islamitische invasie? Eerlijk gezegd, ik weet het niet. Weet Wim Van Rooy het? Voelt niet hij evenzo zich op dit stuk tegen een muur staan? Wat er ook van zij, de eeuwige waarheden blijven wel gelden. De vreemde in den lande dient men voorkomend, met medemenselijkheid tegemoet te treden. Evengoed behoren recht en redelijkheid, alsmede realiteitszin, de toon aan te geven.

J.V.

Naschrift : Er liep wat mis met het briefhoofd. Ik kon het niet herstellen. Daarom kopieerde ik de tekst naar een nieuw briefhoofd. Maar wat bleek toen? 't Een en ander klopte niet meer met de ruimte tussen de paragrafen. Monseigneur, zoals ik mijn laptop van in den beginne noemde, in zijn ondoorgrondelijke raadsbesluiten, had beslist dat het aldus wezen zou.